

טרי קולק

מצד שני מפריע האוצר. הדמוקטטורה היא עניה, ושר-האוצר הוא קציר-רואי. הוא רוצה לחסוך בדיוק באותו שטח המסוגל להנחיל למפלגתו רוב יציב ניצח, וחיסול מעשי של כל אפוזיציה. (אולי גם חושש לוי אשכול כי בתחרות הכוכבים הטלביזיונית יגברו עליו הקולקים והדייגים.)

מוד מכשולים אלה מגדה עתה טרי קולק את מלוא גאוניותו הי ביצועיסמית. זוהי הצגה שאפשר ליהנות ממנה בזכות עצמה.

הזקן מתנגד מטעמי חסכון? בבקשה, טלביזיה לימודית. למען מיוגיליות. למען סתמית הפער התרבותי בין ילדי דימונה וריונונה. מי חרד לחינוך הדור כמו דויד בן-גוריון? אחראפס.

האוצר מתנגד מטעמי חסכון? בבקשה, נקבל את הכל חנינם. קולק, אמן שונר-התרבות ותרבות-השונר, כבר מצא את ה'נדבן. מי? דאקא הלורד הנושא את שם הנדיב הידוע, אשר רק נבל כפוי-טובה ידחה את הצעתו. שתיאפס.

הלורד רוסשילד קשור במגנונו של קולק בתריסר שטחים אחרים, והחשבונות בין שני הגופים כבר יסודרו איפה שהוא. **כך אנו זוכים עתה לדמות חדשה, שיא חדש של פאנטומימה פולית**

מית: טרי קולק במחנה-הדרור.

★ ★ ★

כ ? ידד מבין כי הטלביזיה הלימודית היא רק כף-הרגל, אותה מכניס טרי קולק בין המזוזה והדלת, כדי להבטיח את פתיחתה. אחרי הכף תבוא הרגל כולה (טלביזיה חינוכית, כלומר הסברתית, כלומר תעמולתית) ואחריה יבוא טרי כולו במלוא הדרו, בדמות הטלביזיה הפוליטית הממשלתית-הבידורית הממסחרת.

די להסתכל בקול-ישראל, הוא קול-קולק, כפי שהוא כיום, כדי לעמוד על דמותה הסופית של הטלביזיה שתקום בארץ תוך שנים מעטות.

יש בעולם שתי שיטות רדיו. יש רדיו ממלכתי, המשוועד לממשלה אך המתיימר לשמור על רמה תרבותית ואינו נותן מקום לפרסומת. ויש רדיו פרטי, הנותן מקום רב לבדור ממוסחר וקולק, אך הנהנה תמורת זאת מאיתלות פוליטית.

קול-קולק הוא המצאה גאונית, פרי הדמוקטטורה הענייה. היא מאחדת בקירבה את הרע של שתי השיטות: היא כולה משוערת בדת לתעמולה הממשלתית, והיא שופעת תרבות ממוסחרת קלוקלת. בלשון אחרת: היא גם משעבדת את הציבור וגם מטמטמת אותו.

כנאה לדמוקטטורה, מוסדה האופי הי סוטאליטארי של קול-ישראל באיצטלה של "חופש הביטוי". לצורך זה נערכים מדי פעם ויכוחי-סרק מפוברקים, בהשתתפות נציגי מפלגות אחרות, שאינם חולקים על הקר הרישמי בשום עניין עקרוני.

כבר דובר הרבה על חלקו של קול-ישראל בפרשנות שונות, כגון פרשת לבון, בהן הסיר כל מסווה ופעל כבטאון פרטי של המנהיג-היחיד. אולם לא זה העיקר. מהותו האמיתית של מכשיר סוטאליטארי זה מתבטאת בעובדה פשוטה: אין בו דריסת רגל לשום רעיון ולשום אדם העומד מחוץ לתחום הממשטר הקיים.

במשבר קובה, לא נערך בקול-ישראל ויכוח משודר חופשי בין איש המצדיק את קנדי ואיש המצדיק את קאסטרו. מעולם לא ניתן לכעוץ להסביר את השקפתו העקרונית — אפילו בויכוח חופשי עם ציוני. מעולם לא ניתן לדובר שמי לחלוק על קו השלטון בעניין הערבי. מחוץ לשדור-חובה ערב בחירות, אין דריסת-רגל לקומוניסט. לא ניתן לגי גולד להשיב להאשמות שהועלו על חזק לשון הרע לא ניתנה זכות-החיכוך להבר המערכת אשר לדברי הדוברים הרשמיים עצמם מכחן החוק כולו נגדה.

אם זה המצב ברדיו, בו אפשר לשמור על רמה כלשהי — מה יהיה המצב בטלביזיה? מה נשמע ומה נראה בה, זולת "זה טוב, זה אוסם!" ו"זה גאון — בן-גוריון"?

הקולנוע הוא צרכן פאסיבי, המקבל מבלי לתת.

אותו הבדל קיים בין קהל של אסיפת-עם לבין קהל של טלביזיה. המנהיג הפוליטי, שדיוקנו משתקף ממסך המקלט, הוא כוכב החי בעולם אחר. הצופה הוא צרכן פוליטי סביל, שאינו מבחין בין בידור ופוליטיקה. במישטר דמוקרטטי, עוד יכול הבוחר לבחור בין כוכבי המפלגות השונות, הפונים אליו מבדל למקלט (אם כי לא בין עקרונות תימה). אולם ברגע שהטלביזיה הופכת מכשיר ממשלתי במישטר של מנהיג-יחיד, היא מחמירה עד אין-שיעור את עוצמתו של מישטר כזה.

היא מטפחת בצופה בדיוק את הנישה אשר כל מישטר פוטאליטארי טארי מכקש לטפח בלב האזרח: שעניינייה-המדינה שוב אינם נוגעים לו, אלא מופקדים בידי הכוכבים

מדוע לא? מדוע יישאר הוא מני-הליכלי עולב, בשעה שמנכ"לים ורמטכ"לים הפכו תתי-שרים ושרים?

★ ★ ★

אדם נחטא לדמותו של קולק, אם נייחס לו נימוקים אנוכיים גרידא. אין ספק כי קולק, יותר מכל אדם אחר במישטר הקיים, מבין את חשיבותה העצומה של הטלביזיה למישטר מסוג זה. הטלביזיה היא מכשיר אדיר של תעמולה — מכשיר שאין שני לו. אדולף היטלר ביסס את הדיקטטורה שלו על הרדיו, ואפשר לחשוב רק בחרדה איך היה משתמש בטל-ביזיה, אילו היתה כבר מצויה תחת ידו. הנשיאים אייזנהאואר וקנדי ביססו את שלטונם על הטלביזיה. ג'ון קנדי לא היה ניבחר לנשיא, לולא ויכוחי-הטלביזיה המפורסמים בינו לבין ניקסון, שהכניסו את פניו הנאים

חלומו של טרי קולק: צעד לקראת הדמוקטטורה

הכליכלים, יפיהתואר ושופעי-החוכמה, המשתקפים לעיניו. אם חסרה דוגמה בולטת לשינוי דמותו של מדינה וחברה באמצעות הטלביזיה, הרי סופקה לנו על-ידי ישראל ה'גול. בשנת 1940 הקים את "צורת החופשית" באמצעות הרדיו. בשנים האחרונות הקים את צורת הבלתי-חופשית באמצעות הטלביזיה. הדיקטטורה הגוליסטית מתבססת באמצעות שני מכשירים, המשלימים זה את זה, וההופכים ביחד את האומה לצאן — הטלביזיה ומישר-אלהים.

במישאל האחרון ניתנו לכל מיפלגות המדינה ששים דקות-שידור להסברת עמדותיהן (נגד), ואילו הנשיא וחברי ממשלתו (שכבר פוטרה על-ידי הפרלמנט) השתמשו במכשירי-השידור ללא כל הגבלה.

★ ★ ★

ק ? להבין מדוע מתמלא טרי קולק תחושות כשל וזעם, נוכח עמדת אורונו ועמיתיו, המתנגדים לטלביזיה. הנה יש לאל ידו להקים את המכשיר האדולף לביצור ולגיבוש הדיקטטורה הדמוקרטית (דמוקטטורה, בלשון יונתן רטוש) — ומכל צד מפריעים לו ומעכבים בעדו. זה יכול להרגיו, באמת.

מי מפריע? מצד אחד זקן בן 76, שהתבגר במאה ה-19 ושאינו מבין מה טוב בשבילו. הזקן אינו רוצה ב"פתי-פתי-פתי"?

והבלתי-ידועים לכל בית אמריקאי. **אולם הטלביזיה אינה רק מכשיר תעמולתי אידיאלי, המסוגל לשרת כל מישטר. הטלביזיה גם משנה את אופי הציבור — ובזאת היא מקדמת פוג מסויים של מישטרים.** כי הטלביזיה מורידה כל דבר למכנה המשותף הירוד ביותר. אין בה מקום לויכוח על עקרונות מופשטים, הנוגעים לשורשי החיים הלאומיים. אי אפשר לראות עקרונות. יש בה מקום רק לכוכבים, אותם אפשר לראות.

זהו על כן, מכשיר טיבעי לפולחן ה'אישיות'.

אישיותו של מי? אישיותם של בעלי הטלביזיה — כלומר, ראשי המישטר ונעריה-הצבא.

★ ★ ★

בציבור המקודל בטלביזיה, משתנים בהכרח היחסים בין בוחר לניבחר, בין ציבור למצבת. שוב לא ייתכן בו השפעת גומלין בין ציבור צר ונאור לבין מנהיגים אחראים. במקומה באה השפעה חד-סטרית — מן המקלט אל תת-הכרתו של הצופה. יש הבדל מהותי בין קהל התיאטרון לבין קהל הקולנוע. צופה-התיאטרון משתתף, ב'מדה מסויימת, בחייה האמנותית, והוא משפיע עליה באופן בלתי-אמצעי לא פחות מכפי שהיא משפיעה עליו. ואילו צופה-

ל יוסף סטאלין המנוח היה מינהג טוב אחד. לפחות פעם אחת בשנה היה ניצב מעל לקברו של לנין וסוקר את צבאו. נעריה-צרו היו מסודרים בקפדנות משני צדיו, בדיוק לפי סדר כותם וחשיבוותם באותו רגע.

כך יכול היה העולם כולו לעקוב אחרי השינויים הפנימיים בצמרת מלחכי-הפינכה. אם זו ז'דאנוב מן המקום הרביעי מימין למקום החמישי משמאל, אם עלה מאלנקוב מן המקום השלישי משמאל למקום השני מימין — ידעו הכל כי נפל דבר בקרמלין.

הצאר האדום שוב טרף את הקלפים. למרבה הצער, אין מר דויד בן-גוריון מאמץ לעצמו מינהג נאה זה. אין הוא סוקר את יחידות צה"ל בעמרו על קבר הרצל או וייצמן — כי אינו יכול להודות שמישהו קדם לו בהיסטוריה, מאז ימי המלך עזריהו. כך אין העולם יכול לדעת מהו, בכל רגע, סולם הדרגות של נעריה-הצבא. הקלפים מונחים על שולחן הזקן ללא סדר. האם עדיף בן-מלך צלב (דיין) על בן-מלך לב (פרס)? אין כל אפשרות לקבוע מסמרות.

לכן גם איננו יודעים מה מיספרו של טרי קולק בין נעריה-הצבא. פעם היה מיספר אחד. היכן היה עומד כיום, אילו עלה בן-גוריון על גג המאזליאום? במקום הרביעי, או החמישי?

על כל פנים, ברור כי קולק ירד בסולם בעשר השנים האחרונות. קיסמו האישי פג במיקצת בעיני הצאר משה-יבוקר, האוהב להחליף מדי פעם את נעריה-הצבא הראשי שלו, בדיוק כמו הצאר הגרמני ויל.

אולם ירידה זו אינה מוצדקת כלל וכלל. בין כל הביצועיסטים הצעירים, אין חלק ורדיו כמו קולק. על כך מעיד מיכצו הנוכחי הי גדול — המיכצו שזכה לכינוי ההסוואה "טלביזיה לימודית".

★ ★ ★

טרי קולק רוצה בטלביזיה. מעולם לא הסתיר זאת. לכל היותר הסתיר את שתי הסיבות המושכות אותו אל חיבת הקסמים. אולם סיבות אלה הן כה ברורות, עד כי אין צורך להטריח את מר קולק עצמו לפרטן ולהסבירן. אחת נוגעת לטובת המישטר כולו, השניה לטובתו של טרי קולק בתוך המישטר.

בכל מישטר של שלטון-יחיד, קיימת תחרות מתמדת בין נעריה-הצבא על עמדות-כוח. כל עמדות-כוח היא סכין, בה יכול נער-החצר להגן על עצמו מפני עמיתיו-מתחריו, ואתה הוא יכול לנעוץ בגבם לעת מצוא. מדי קולק כבר הכין לעצמו קולקציה שלמה של סכינים כאלה. הוא חולש על ה'אימפריה הגדולה שהוקמה במסגרת של עידוד התיירות. הוא הפך את עצמו לקומיטאר ראשי של ענייני-התרבות. הוא שולט במערכות השידור.

הטלביזיה הישראלית נועדה לשמש סכין נוספת במחסן זה. לפי חלוקת אזורי-ההשפעה בין נעריה-הצבא הנוכחיים, היא תיכלל אוטומטית בממלכתו של קולק. מש' מע: היא תאדיר את כוחו האישי של קולק, תרחיב את מגנונו ותקציבו, תעניק לו השפעה עצומה נוספת.

היא תצטרף אותו צעד גדול לקראת הגשמת חלומו: להיות שר-התעמולה ("שר ההסברה") באחת הממשלות הבאות, מעין דר' גבלס ישראלי.

מה שנים מכרסם חלום זה בלבו של טרי. על כן פקד לגנוז תמונות מופשטות ("בולשביזם תרבותי", בלשון הרייך השלישי), אסר השמעת שירים מסויימים, קבע את דמות האירועים המרכזיים של המדינה. הקומוסאר רוצה להיות שר. וי